

Vörös László: 125 éves iskolánk épülete

IV. rész

Az épület 1887 tavaszára elkészült. Így az 1886/87. évi Értesítő már a Trefort utcába hívta a beiratkozókat. Az avató ünnepségre 1887. október 2-án, az iskola fennállásának 15. évfordulóján került sor, erről az iskolai Értesítője mellett a sajtó is beszámolt.

A Fővárosi Lapok a színhelyről így tudósít: „Az új palota az Ősz utca és az újonnan nyitott Trefort utca sarkán emelkedett.” Másutt: „A tegnapi ünnepélyre az épületre nemzeti szín selyem-zászlót tűztek, a folyosókat és a dísztermet pedig drapériával díszítették.” Az ünnepélyen „díszes és szépszámú közönség gyűlt egybe” – olvashatjuk az iskolai Értesítő beszámolójában. Jelen folt Trefort Ágoston miniszter, Berzeviczy Albert államtitkár, a minisztérium más képviselői, a főváros polgármestere, Kamermayer Károly, alpolgármestere, Gerlóczy Károly, tankerületi főigazgatók, tanfelügyelők, tizenkét egyetemi tanár, valamennyien akadémikusok, és a tantestület tagjai, közöttük ketten voltak az MTA tagjai, négyen pedig később lettek azok. Ennyi tudós férfiú egy időben azóta sem gyűlt össze iskolánk falai között. Néhány név a jelenlévő akadémikusok közül: Bartal Antal klasszika-filológus, Budenz József nyelvész, Eötvös Loránd fizikus, Gyulai Pál irodalomtörténész, Thán Károly kémikus, Trefort Ágoston közgazdász.

Megnyitó beszédet az iskola igazgatója, Bartal Antal mondott. Ebben visszatekintett a tanárképző intézet és a gyakorlóiskola alapítására, az iskola vándorlásának állomásaira, a hányatott viszonyok ellenére elért eredményekre, majd feltette magának és tanártársainak a kérdést: „meg fogunk-e majd felelhetni a magasabb igényeknek, melyeket változott szerencsésebb körülményeink között tőlünk várhatnak?” A tanári kar nevében Kármán Mór, az iskola pedagógiai vezetője mondott ünnepi beszédet. Ő azokról az oktatási-nevelési elvekről beszélt, amelyeknek megvalósítása a gyakorlóiskolai munka feladata a tudomány és a köznevelés szolgálatában. Beszéde után Csengeri Jánosnak, az iskola egyik tanárának Gyakorló-iskolánk felavatása című alkalmi verse hangzott el. A volt tanárjelöltek nevében Fináczy Ernő köszöntötte az egybegyűlteket. Hálával emlékezett az iskolára, tanáraitra. Feltette a kérdést: „S vajjon minők voltak azok az elvek, melyeknek követésére az iskola ösztönzött bennünket? A tanári tisztelettel járó kötelmek komoly méltatása és a tanári felelősség tudatának meggyökereztetése, a tanítás nehéz munkájához szükséges odaadó ügy szeretetnek, s ha kell, önfeláldozásnak elsajátítása, a tudomány rendszerének a középiskola színvonalára való tapintatos leszállítása, az eszme szabadságának a rend keretén belül való érvényesítése, s mindezek révén egy nemes értelmű nemzeti műveltség létesítése, ez volt, a mit mindennap hallottunk és tapasztaltunk ez volt mit megszilárdulva magunkkal vittünk...” Zárszót Stoczek József, a tanárképző intézet igazgatója tartott, amelyben köszönetet mondott azoknak, akiknek szerepe volt „a díszes palota” felépítésében, és a megjelent közönségnek. „Az ünnepély után a vendégek megtekintették az új épületet” – írja a Fővárosi Lapok, majd „a Nemzeti Szállodában vidám lakoma következett, melyen sem tósztokban, sem üdvözlendő táviratokban nem volt hiány” – olvashatjuk a Vasárnapi Újságban.

Az első tanév a Trefort utcában, egyben az iskola 16. tanéve négy osztállyal (II., IV., VI., VIII.), 116 beiratkozott tanulóval. Huszonkét tanár tanított, közülük tízen voltak vezetőtanárok, mellettük tizenkilenc tanárjelölt gyakorolt. A tanítás télen reggel 8-kor, nyáron 7-kor kezdődött. Néhány név a tanulók és tanárjelöltek névsorából: az épületet tervező Bobula János két fia: Titusz (II. osztály) és János (VIII.), Heim Pál (IV.), Schulek János (VI.), Kandó Kálmán (VIII.), a tanárjelöltek között a mai diákok körében a két legismertebb Arany Dániel és Kürschák József, nevüket ma egy-egy matematika verseny őrzi. Milyen eredménnyel zárták a tanulók a tanévet? A legtöbb jeles osztályzat vallásstanból és mennyiségtanból született, a legtöbb elégséges és elégtelen tornából. A tornaórákat – nem lévén az épületben tornaterem – a Nemzeti Torna Egylet tornacsarnokában (a Szentkirályi utcában) tartották a délutáni órákban. A tantárgy tananyagát – eltérően a többi tantárgytól – nem ismerteti az iskolai Értesítő. Miért született sok elégséges (52), illetve elégtelen (5) tornából az iskolában? Tudjuk, hogy akkor a „tornásztatásnak” inkább fegyelmező célja volt, mintsem testnevelő jellege. A tanórák egyhangú oktatásanyaga nem elégítette ki a diákok mozgásigényét. Elmozdulás a testnevelés felé a XX. század első évtizedeiben történt. A VIII. osztály minden tanulója (25) „érettnek nyilvánított”. Legtöbben jogi szakra jelentkeztek. A végzős osztály tanulói hálájuk jeléül szeretett osztályfőnöküknek, Volf Györgynek díszes kivitelű fényképalbumot adtak át minden diák arcképével és aláírásával. Ebből az albumból való a 19 éves Kandó Kálmánt megörökítő kép. A fényképalbum az MTA Könyvtárának Kéziratárában őrzött Volf György hagyatékban található. 1890-től – Bartal Antal nyugdíjba vonulása után – Volf György lett az iskola igazgatója, aki nyelvész volt, az MTA tagja.

Iskolaépületünk Trefort Ágoston és Bobula János munkásságának közös és maradandó műve. Emléküket őrzi és ápolja az utókor. Trefortról utcát neveztek el még életében, életnagyságú szobrot állítottak 1904-ben a róla elnevezett kertben, és az ő nevét vette fel iskolánk 1991 januárjában. Bobula János emlékét a magyarországi szlovákság is őrzi. A Józsefvárosi Szlovák Önkormányzat 2003 novemberében kétnyelvű emléktáblát helyezett el iskolánk falán az építész halálának 100. évfordulóján. A Terézvárosi Szlovák Önkormányzat az Andrássy út 62. számú ház falán avatott emléktáblát, felkutatta és rendbe hozatta sírját a Fiumei úti sírkertben, és megjelentette Petró László Bobula életéről és munkásságáról szóló kétnyelvű könyvét, amelyre magam is támaszkodtam.

Vörös László